

ارزشیابی یکی از عناصر بسیار مهم برنامه درسی است. دست‌اندرکاران برنامه درسی تلاش می‌کنند تا میزان موفقیت برنامه و تغییرات ایجاد شده در رفتار دانش‌آموز (اطلاعات، مهارت‌ها و نگرش‌ها) را اندازه‌گیری و ارزیابی کنند. اگر این عنصر اساسی در همه مراحل طراحی و اجرا، جایگاه خود را به خوبی و به درستی بیابد، به طور قطع فرایند برنامه‌ریزی درسی حرکتی هدفمند و مطلوب خواهد داشت. ارزشیابی تنها به پرسش‌های کلاسی یا آزمون‌های پایانی محدود نمی‌شود. وقتی که محصول برنامه درسی به شکل بسته آموزشی در اختیار مخاطبان و مجریان قرار گرفت، انتظار می‌رود معلمان به منظور اطمینان از میزان تحقق اهداف برنامه، از آزمون‌ها و شیوه‌های توصیه شده برای ارزشیابی استفاده کنند. در انتخاب شیوه‌های ارزشیابی اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (مصوب شورای عالی آموزش و پرورش)، باید رعایت شود:

اهداف آموزشی زبان فارسی در سه حوزه مهارتی، دانشی و نگرشی مطرح‌اند و ارزشیابی در خدمت سنجش و اندازه‌گیری اهداف فوق است. برنامه زبان فارسی با تأکید بر چهار مهارت گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن برنامه‌ای مهارت محور است. اهداف حوزه‌های شناختی و نگرشی در برنامه درسی زبان فارسی، در خدمت اهداف مهارتی قرار می‌گیرند.

ارزشیابی توصیفی

الف) شفاهی
ب) کتبی

اهداف ارزشیابی

- ۱- ارزشیابی از مهارت‌های شفاهی زبان
- ۲- ارزشیابی تلفیقی از مهارت‌های کتبی زبان
- ۳- ارزشیابی از فرایند آموزش و فعالیت‌ها و عملکرد دانش‌آموزان
- ۴- ارزشیابی مستمر و توصیفی در کنار ارزشیابی پایانی

اهداف ارزشیابی توصیفی

- بهبود کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری
- فراهم نمودن زمینه مناسب برای حذف فرهنگ بیست‌گرایی
- تأکید بر اهداف آموزش و پرورش به جای تأکید بر محتوای کتاب‌ها
- فراهم نمودن زمینه مناسب برای حذف حاکمیت مطلق امتحانات پایانی در تعیین سرنوشت تحصیلی دانش‌آموزان
- افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی - یادگیری

محورهای تغییر و تحول در نظام ارزشیابی شامل:

- ۱- تغییر در تأکید از ارزشیابی پایانی به ارزشیابی تکوینی
- ۲- تغییر مقیاس فاصله‌ای (۲۰-۵) به مقیاس ترتیبی (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیازمند تلاش بیشتر)

۳- تنوع بخشی به ابزار جمع‌آوری اطلاعات مانند: پوشه کار، روش‌های ثبت مشاهده، تکالیف درسی و آزمون‌های عملکردی
۴- تغییر در ساختار کارنامه (گزارش پیشرفت تحصیلی به شکل توصیفی که اطلاعات تنها مربوط به وضعیت درسی صرف نیست بلکه به ابعاد عاطفی، جسمانی و اجتماعی نیز توجه شده است. به این معنا که اگر مشکلی مشاهده شد، به اولیا توصیه‌های لازم برای بهبود عملکرد تحصیلی فرزندشان ارائه شود.)

۵- تغییر در مرجع تصمیم‌گیرنده درباره ارتقای دانش‌آموزان (در ارزشیابی توصیفی با جمع‌آوری اطلاعات به صورت کمی و کیفی، وضعیت دانش‌آموز مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد و تصمیم‌گیری درباره ارتقا یا عدم ارتقای دانش‌آموزان به عهده معلم و شورای مدرسه است.)

ویژگی‌های ارزشیابی توصیفی

- ۱- بویایی
- ۲- بازخورد
- ۳- کیفی بودن
- ۴- عملکردگرایی
- ۵- فرایندی

جمع‌آوری و ثبت اطلاعات:

- ۱- مشاهده رفتار با ابزارهای چک لیست، مقیاس درجه‌بندی، واقع‌نگاری
- ۲- آزمون‌ها شامل، آزمون کتبی، شفاهی و عملکردی، (لازم به ذکر است که هر کدام از ابزارهای فوق انواع مختلف دارند.)
- ۳- پروژه
- ۴- خودسنجی
- ۵- همسال‌سنجی
- ۶- پوشه کار

برای توضیحات بیشتر در زمینه ارزشیابی توصیفی به کتاب راهنمای معلم در کتاب ارزشیابی توصیفی، انتشارات سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی مراجعه شود.